

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת נח

תשפ"ה

גיליון 234

א לעבטיגער שפּת

מאת הרב יהודה צבי שפירא

זכות אבות יגן עלינו

פניני פרשה

"אלה תולדות נח" ו ט)

"נח" אותיות "חן" ועיוון בשיחות הר"ן (שיחה מד): שבשמו של האדם מרומז מהותו ובחינתו, וזהו הכתוב אצל נח: "ונח מצא חן בעיני ה'".

"אלה תולדות נח" ו ט)

אפ"ל בהקדם ע"פ דבריהם (ב"ר פ"ל): **דתולדותיהם של צדיקים הם מצות ומעשים טובים**. ובליקוטי מוהר"ן, (תורה כה) דעיקר השארת נצחיות מעשה האדם הוא ב'שכל הנקנה' שעבד על כך והוא אצלו כמתנה. ועיין גם ב'דבל"ג' על 'משל' (פרק ג, כג) **דשכל הנקנה הוא נצחיות אצל האדם**.

וזהו: ראשי תיבות של: **אלה תולדות נח**: הוא: **'את' - לשון 'מתנה' - רמז על התולדות שהם מעשיו הטובים**, שיהיו בבחינת **'את' - לשון 'מתנה' קנין בשכל הנקנה**.

"כי מלאה הארץ חמס" ו י"ג)

בדברי רש"י, **'לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל'**. ואפ"ל **'גזל'** בגימטריא **'ארבעים'** (עם הכולל). וזהו הכתוב: **'ויהי המבול על הארץ ארבעים יום'**.

"את האלקים התהלך נח" ו ט)

בדרכי עבודת האלוקים, יש להיות **'מתהלך'** ולא **'עומד'**, וכמובא על כך. וזהו **'את האלוקים התהלך נח'**.

והוא ע"ד הכתוב: **'מי יעלה בהר ה'**, להיות תמיד **'עולה'**.

ואפשר להוסיף, שהר"ת של זה הפסוק: **'את האלוקים התהלך נח'** הוא בגימטריא כראשי תיבות של הפסוק שכתבנו: **'מי יעלה בהר יק"ק'** (עם הכולל).

"ותשחת הארץ לפני האלוקים ותמלא הארץ חמס" ו י"א)

על דרך: **'עבירה גוררת עבירה'**, בריש: **'ותשחת הארץ'**, ולאחר מכן **'ותמלא הארץ חמס'**.

"ותשחת הארץ לפני האלוקים ותמלא הארץ חמס" ו י"א)

בדברי רש"י, לשון: **ערות**. ואפשר לומר וזהו הכתוב בכאן: **'ותשחת הארץ לפני האלוקים'** דהפגם הזה של **קדושה** הוא פגם **בהקב"ה בעצמו** כביכול - וכמובא ע"כ, וזהו: **'לפני האלוקים'**. ובליקוטי מוהר"ן (תורה כט) שענינו של **ברית קודש** הוא בשם **'שדי'** - שמו של **הקב"ה כביכול**.

וזהו גם הכתוב מיד בפסוק שלאחריו פעם נוספת: **'וירא אלוקים את הארץ והנה נשחתה'** דיוק של: **'וירא אלוקים'**.

עמדו אובדי עצות. תלמידו של רבינו שהתלווה עמו לנסיעה, נפל לבו בקרבו. דומה כי הגלים שוטפים את כל הספינה... בנוסף לכך הגיע עב ענן שחור שאיממה להטביע עוד יותר את כל הספינה

ברגעים קשים אלו, כאשר היו תלויים בין שמים לארץ פנה התלמיד אל רבינו באמרו: מילא אני, קשה עלי כעת אפילו להתפלל התפילה שתקנו אנשי כנסת הגדולה, אך אתם הרבו נא בתפילה ובקשה. ורבינו ענה לו בין שאר דבריו: השם יתברך יודע האמת, כי לא השתמשתי מעודי בזכות אבות, ברם עתה בלית ברירה בשעת הסכנה העצומה, מבקש אני: ריבונו של עולם: עזרני בזכות סבי רבי ישראל בעל שם טוב! בזכות סבתי אדל! ובזכות הסבא רבי נחמן מהורדנקה!

ואז, כאשר היה נראה כי אפס תקוה, נצננה ישועת השם, ורוח סערה חדשה נטלה על הספינה הרחק מעבר לענן, ודרך חדשה נסללה ביים רחוק מהסערה... וכשהסערה פסקה היה זה בערב שבת, רבינו עמד אז לומר את המזמור "הודו לה' כי טוב" שנוהגים למר במנחה: "יורדי הים באניות... המה ראו מעשי השם ונפלאותיו במצולה ויאמר רוח סערה ותרוממם גליו, יעלו שמים ירדו תהומות... ויצעקו אל השם בצר להם וממצוקותיהם יוציאם, יקם סערה לדממה ויחשו גליהם, וישמחו כי ישתקו... יודו להשם חסדו ונפלאותיו לבני אדם..."

לנצח על מלאכת בית השם

אכן כן גדול הוא זכות אבות. רבים הם דברי חכמינו במדרש ובאגדה, בדברי זוהר ועוד, לאורך ימי קורות עם ישראל על גודל וכוח זכות אבות. וכבר אמרו במדרש (ילקוט"ש בראשית מא): מה הגפן הזו סומכין אותה על גבי עצים יבשים והיא חיה, כך הם ישראל אינן חיינן אלא בזכות אבותיהם אף על פי שמתו, שנאמר (ויקרא כו, מב): **"וזכרתיו וגו"** "קה זכות אבות יגן עלינו. נצח ישראל מצרותינו גאלנו. ומבור גלות דלנו והעלנו. לנצח על מלאכת בית השם", נצל איפה כוח וזכות אבותינו לדברים טובים, מועילים ותכליתיים: לנצח על מלאכת בית השם...

שירת הפרשה

זכותם של אבות למדים אנו בפרשת
 נצח על מלאכת בית השם.
 שאל אבידו ונגידו זקנינו ויאמרו לה'
 נשמעת החוראה ללב כסף ומקד.
 תפלתם של אבות על צאצאים - גדע נאמנה
 זו היא זכות קיימם בגלות הארצה.
 זכר נא לאבות שנשבעת להם אף
 קרב נא בכוח סגנוןם ותפלתם-בניד אהובד.

השבוע בפרשייתנו בדברי המדרש (ילקוט שמעוני) קוראים הפסוק על אברהם ושרה: "הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם, הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם" (ישעיה נא, א ב).

וכבר גם מובא במדרש בפרשייתנו הפסוק: "זכר ימות עולם בינו שנות דור שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (דברים לב ז) דקאי על דור אנוש והפלגה וכו', דיש להתבונן בדורות הקודמים, ומידה טובה מרובה להידבק בזכות אבות, זכות אבותנו הקדושים. וכבר אמרו (מד"ר בראשית ע): נטל הקב"ה שיחתן של אבות ועשאן מפתח לגאולתן של בנים. ובדברי הזהר (שלח קעד) 'באתר דאית תמן אבות, אית תמן שכיתא'.

עיקר קיומנו ועתידינו

וככה הם תורף דבריו ב'ליקוטי הלכות' (הכשר כלים ד ד): עיקר קיום העולם הוא בזכות הצדיקים שוכני עפר, כמו שנאמר בזוהר הקדוש: אלמלא תפילת הצדיקים שמתו שמתפללים על החיים לא הוי מתקיימא עלמא. ועל-כן אפילו משה רבנו, עליו השלום, כשהתפלל על ישראל ביקש בזכות אבות, כמו שנאמר, "זכור לעבדיך לאברהם וכו'". וכן עיקר גאולת מצרים היה בכוח עצמות יוסף, כמו שנאמר, "ויקח משה את עצמות יוסף עמו".

כי בסוף הגלות מתגברת הסטרא אחרא ומתפשטת לאורך ולרוחב כל כך, עד שאי אפשר להכניעה ולהשפילה כי אם בכוח הצדיקים שנסתלקו, שהם גדולים במיתתן יותר מבחייהם, שעולים עד אין סוף וגומרים ישועות ישראל בשלמות, מה שלא היו יכולים בחייהם... וכמו שנאמר: "טובתי בל עליך לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי במ".

התכלית והמטרה של זכות אבות

אך כשמדברים על זכות אבות בל לנו לשכוח, שעיקרם של דברים הוא בהמשכת דעתם ומעשיהם הטובים כאן בעולמנו. והא לך תורף דברי מוהר"ן (ליק"ה בציעת הפת מא): עיקר זכות האבות אברהם יצחק ויעקב ויוסף, וכל השבעה רועים: שכולם עסקו בהמשכת הדעת הקדושה להמשיכו לבניהם, ולבני בניהם עד עולם, להודיעם כי ה' הוא האלוקים כמו שנאמר באברהם אבינו שהוא הראשון מהשבעה רועים שגילה אלקותו בעולם: "כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו לשמור דרך ה'". ואנחנו מבני בניהם נמשיך עלינו דעתם הקדוש והנורא שהמשיכו, עד שנתעורר מעצמנו להתקרב אליו יתברך, על-ידי שכבר גילו שעדין ה' אתנו: כי מלוא כל הארץ כבודו, ועיי' שאנו בעצמנו נתעורר עיי' דעתם הקדוש שהמשיכו עלינו, אז דיקא ימשך עלינו זכותם הגדול.

התפילה בזכות אבות בסערת הים

היה זה עת חזר רבינו מנסיעתו הארוכה לארץ ישראל, סערה גדולה פרצה כששהה בספינה, הספינה טולטלה עיי' הגלים בחזקה ואנשי הספינה

הַמִּשְׁךְ הַיָּמִי פְּרִשָׁה

"והקמתי את בריתי אתך ובאת אל התיבה" (ו יח)
 בדברי ה'בעל שם טוב' בפרשייתנו, וכן הוא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה ק"ב), ד'תיבה' רומזת על תיבות הפילה.
 וב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה ב, נא, פג) התיפלה תלויה בקדושה, בתיקון הברית. וזהו: "והקמתי את בריתי אתך", בכוח 'שמירת הברית', או אז "ובאת אל התיבה" יכולים להתפלל.
 וזהו גם המובא בהמשך, הפסוק (ז א) "בא אתה וכל ביתך אל התיבה כי אתך ראיתי צדיק", דעל ידי דרגת 'צדיק - קדושה' באים אל 'תיבות התיפלה', וכדברינו.
 וב'ליקוטי הלכות' (נשיאת כפים ה ט) דעיקר מי המבול בא על פגם הברית, ובכות התיבה - הדיבורים הקדושים ניצולו מהם.

"ומן הבהמה אשר איננה טהורה" (ז ה)
 בדברי חז"ל (פסחים ג) למדים מכאן דלעולם ידבר אדם בלשון נקיה. ואפ"ל, דיש כאן "חמשה תיבות", דרומז על הדיבור בחמשה מוצאות הפה. וכן ה' רומז על הדיבור, דהוא 'אתא קלילא', דבו נבראה העולם, וב'ליקוטי הלכות' (נט"ו ו קז) אות ה' הוא בחינת אתא קלילא דלית בה מששותא.
 ו'בערכים בקבלה' להרה"ק המקובל רבי מאיר פאפיראש מגורי האר"י ז"ל: "ה' בה כלולות כל ה"ב אתון כי ממנה יצאו, ולכן באות ה' ישנה שתי ואר"ן (שתי רגלי האות) ועוד אות ו' (המקף הקטן) שהם יחדיו ל"ב".
 ועייני ב'ליקוטי תורה' להאר"י ז"ל (פרשת וישלח דף מז) שאות ה' הוא הפה.

"נבקעו כל מעינות תהום וארובות השמים נפתחו" (ז יא)
 אפ"ל דקאי על התורה, 'מימי התורה', בריש 'איתערותא דלתתא' - 'מעינות תהום', ולאחר מכן 'איתערותא דלעילא' - 'וארובות השמים נפתחו'.

"וירבו המים וישאו את התבה ותרם מעל הארץ" (ז יז)
 "אין מים אלא תורה", וזה 'וירבו המים וישאו את התבה' בכוח התורה ותיבותיה, דתיבה רומזת על תיבות קדושות (ליקו"מ ק"ב), "ותרם מעל הארץ" מתרוממים מהארציות והגשמיות. וכמובא על גודל כוח התורה.

"כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו" (ז כ"ב)
 כבר מובא (ליקוטי מוהר"ן ח, ועוד) בגודל מעלת ה'רוח חיים דקדושה', ההתלהבות ורוח חיים לעבודת ה'. וזהו "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו" - בכוח הרוח חיים, "מכל אשר בחרבה מתו" - "חרבה" מלשון "חורבן", דמבטלת חורבנו של האדם. וד"ק.
 ובהמשך: "ויעבר אלוקים רוח על הארץ וישכו המים" דבכוח ה'רוח חיים' של קדושה, "וישכו המים" נשקטים גלי הים הסוערים של התאוות הרעות העוברים על האדם.

"ותבא אליו היונה לעת ערב והגה עלה זית טרף בפיה" (ח יא)
 רש"י בפירושו ממדרש אגדה: דזה רומז על פרנסתו של אדם ממעלה. ואפשר לומר בדרך רמז: דזהו: "לעת ערב" כשקשה וחשוך לאדם בפרנסתו - דאז צריכים התחזקות יתירה באמונה בהש"ת. בבחינת "ואמנונת בלילות".
 ואפשר להוסיף דהגימטריא של הר"ת "לעת ערב" (עם ב' התיבות) הוא 'אמונה', רמז על אמונה בפרנסת ברואינו.

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"הנני מקים את בריתי אתכם ואת זרעכם אחרים" (בראשית ט י)

חנות נכד רבינו עם נכדת הרה"ק רבי מרדכי מטשרנוביל ז"ע

היה זה בשנת תקע"ט, שמונה שנים לאחר הסתלקותו של רבינו לגנזי מרומים, התקיימה החתונה של רבי ישראל נכד רבינו (בנה של בת רבינו מרת שרה), עם בתו של הרה"ק רבי אהרן מטשרנוביל, בנו של הרה"ק רבי מרדכי מטשרנוביל, מגדולי צדיקי הדור ז"ע.
 יש לציין; שבאותה תקופה נמנתה העיר 'ברסלב' בין העיירות, של רבי מרדכי המגיד מטשרנוביל. היה זה בעיצומה של שמחת החתונה, שאל רבי מרדכי מטשרנוביל את הרה"ק רבי נתן מברסלב "מה אומר רבכם על עניני חולי נופל?" (מחלת הנפילה שהייתה נפוצה בימים ההם). מוהר"ת השיב לו, מה שכתב רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ר"א): פ'ז' נתן ל'אבינונים (תהלים ק"ב) ראשי תיבות נ'פ'ל', כששמע זאת רבי מרדכי הפטיר: "אם כך צריכים אנו להתחיל מחדש לפזר צדקה..."
 שמחת החתונה התקיימה בעיר טשרנוביל עירם של רבי מרדכי ובנו רבי אהרן. כשאל שמחת הצדיקים הגיעו אורחים רבים מרחבי המדינה. ובין הבאים - רבים מחסידי ברסלב, ובראשם כאמור מוהר"ת.

רבי מרדכי - סב הכלה, היה כבר בא בימים, זקן וחולה. ולכן, מפאת חולשתו פרש מיד לאחר החופה לחדר למנוחה.
 המנהג היה בימים ההם, להפסיק בין החופה לסעודת הנישואין בריקודים של שמחה וחדוה לשמח חתן וכלה.

חסידי ברסלב רגדו ושרו בהתלהבות עצומה. קולות הזמר שנשמעו למרחוק עוררו את הלבבות לשמחה והתעוררות, והגיעו לאזנו של הצדיק הישיש הנח בחדרו. הוא התרומם ממיטתו, ניגש ליד הדלת והתבונן בחסידים המפזיזים בכל עוז, בשמחה של מצוה ובדבקות עלילית. הוא התפעל מאד מהמחזה, ונענה ואמר: אני חשבתי שחסידי רוקדים, ולבסוף אני רואה כי צדיקים רוקדים!...

מספר ילדים כמספר הכופתאות !

היה זה מרת אדל בתו הבכירה של רבינו, שזכתה לארח את אביה הגדול מדי שנה בשנה ביום האחרון של פסח.

נהגה צדיקנית זו, לכבד את אביה מדי בקרו בביתה, בשתי כופתאות (קנ"דל"א).

ביומו האחרון של פסח בחוץ לארץ - יום 'שמיני של פסח' - נהגו גם המקפידים שלא לאכול 'שרויה' בפסח, לאכול כופתאות, העשויות ממצה שמורה.

פעם אחת, ביום אחרון של פסח, כאשר רבינו ביקר כדרכו בבית בתו הבכירה, הציגה אדל את הכיבוד כהרגלה - שתי כופתאות. חייך רבינו ואמר לבתו: "בשכר שתי כופתאות אלה, תזכי לשני צאצאים אשר יעוררו את קנאת הבריות".

כל ימי - סיפרה אדל - הצטערה על שלא השכילה לכבד את אביה במספר כופתאות גדול יותר... כי הלא צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים.

שני ילדים נולדו לה לאדל, שכל אם בישראל ראוי לה להתברך בכאלה - כברכתו של רבינו: בנה הצדיק הקדוש רבי אברהם בר'ניו, ובתה אותה שדכה עם בנה של אחותה החשובה מרת שרה, בתו השנייה של רבינו.

"ואת שרי כלתו" (בראשית יא לא)

הכנסת כלה בזכות הגאון רבי יוסף חיים זונפלד זצ"ל

היה זה עת היה צריך האי צדיקא וחסידיא רבי שלמה וקסלער זצ"ל להשיא את בתו, לא היה בידו פרוטה לפורטה - דמי "הכנסת כלה" - עבור הוצאות החתונה.

לרוב עניותו, שאלה אותו וזגתו: רבי שלמה, מה יהיה ? איך נשיא את בתנו בעניות כזו ? אולם רבי שלמה נחמה באמרו לה: השם יעזור, עוד יהיה טוב.

ואכן עזר לו השם ויתברך בדרך פלא, ומעשה שהיה כך היה: באותה עת הגיע לארץ-ישראל יהודי אמיד מגרמניה, והחליט בנפשו להפריש סכום הגון לצדקה לעני הראשון שיפגוש בירושלים. בהיכנסו לעיר העתיקה גש בר' שלמה, והחל לדבר עמו, והבין שצנצר גדול הוא, אבל משום מה הסתפק בנפשו - אם הוא עני הגון, או לא.

עם ספק זה עלה להתיעץ עם מרן רבי יוסף חיים זונפלד זצ"ל - רבה של ירושלים. נחמו רבי יוסף חיים ואמר לו: עזרך ה', ואכן מצאת את העני הגון שבירושלים. ואותו עשיר נתן לו לרבי שלמה, את כל הסכום ל"הכנסת כלה", שהיה בה די כדי להשיא את בתו.

עבדו את השם בשמחה

מן המצוי החייב תמיד תמיד

לְיָדֵים יָקָרִים ! כלנו מכירים את הפסוק בתהלים: "עבדו את השם בשמחה", שְׁאֲנוּ צְרִיכִים לְעַבְדָּ אֶת הַשֵּׁם, לְלַמֵּד וּלְהַתְפַּלֵּל, וְלַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה.

גַּם אֵם נְרָאָה לֵנוּ לַפְעָמִים זְמַנִּים קָשִׁים, שְׂזָה כְמוֹ חֶשֶׁךְ וְאִפְּלָה, אָנוּ צְרִיכִים לְהַתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה עִם הַיָּמִים הַלְלוּ לַנוּ יוֹתֵר טוֹב, עִם הַיָּמִים הַטּוֹבִים שֶׁהֵיָה לָנוּ, שְׂרָאִינוּ זֹאת.

וְכֵן הַמְשִׁיל זֹאת רַבְנוּ: הֵיךְ פְּעַם עוֹר, שְׁלֹא עֲלִינוּ הוּא אֵינוּ רוֹאֶה, הוּא סוּמָא שְׂמַנְשׁ בְּאִפְּלָה. אֵךְ עוֹר זֶה פְּעַם הוּא פֶּן הֵיךְ כּוֹל לְרָאוֹת, הוּא פְּשוֹט אֲבָד אֶת רְאֵיתוֹ.

וְעוֹר זֶה אֵף שֶׁהוּא אֵינוּ רוֹאֶה קְעָת, אֵךְ הוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה דְבָרִים יָפִים וְנִפְלְאִים, הֵרִי הוּא רָאָה פְּעַם, וְלָכֵן הוּא מְכִיר אֶת הַדְבָרִים הַיָּפִים שֶׁרָאָה פְּעַם, הוּא שְׂמַח בְּכֶךְ - שֶׁפְּעַם רָאָה אוֹתָם, וְהוּא יוֹדֵעַ שֶׁאֵלוּ דְבָרִים יָפִים מְאֹד וּמְעִנְיָנִים, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁנוּ אוֹר גַּם אִם הוּא לֹא רוֹאֶה אוֹתוֹ קְעָת לְעֵינָיו שְׁלוּ.

כְּאוֹתוֹ דְבָר - יֵשׁ לָנוּ לְהַתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה, וּלְקוֹת שִׂיְהֵיָה לָנוּ עוֹד יוֹתֵר טוֹב - כְּמוֹ שֶׁפְּעַם הֵיךְ לָנוּ יָמִים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁפְּעַם זְמַנֵּנוּ לְרָאוֹת אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב הוּא. הֵרִי חוֹוִינוּ אֶת הָאוֹר כְּבָר... הַעֲקָר שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְדַעַת; שְׂאֲנוּ צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ תְּמִיד תְּחִבּוּלוֹת אֵיךְ לְהִיֵּת שְׂמַחִים, לֹא לְתֵת לְעַצְבוֹת לְהַתְגַּבֵּר עֲלֵינוּ. נִזְכֵּר שֶׁהַשֵּׁם רוֹצֵה מְאֹדנוּ לְעַבְדוֹ בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּה.

גם בתוך
 המרירות
 אפשר
 לגלות את
 הסגולות
 ההתחדשות
 וההתעוררות
 הטמונות בה!

זְרִית רְאֵיָה <<